

Informatívna správa k budúcnosti kohéznej politiky Európskej únie a stratégie Európa 2020

Cieľom predmetnej správy je poskytnúť informáciu o prípravách, hlavných smeroch a prioritách EÚ na ďalšie programové obdobie 2014 – 2020. Informatívna správa je vzhľadom k jej obsahovému zameraniu rozdelená do dvoch častí, ktoré na seba nadväzujú:

I. Budúcnosť kohéznej politiky EÚ	str. 3
1. Kohézna politika, stanovisko Výboru regiónov	
2. Predbežné stanovisko vlády SR	
II. Európa 2020	str. 7
Stratégia Európa 2020	
1. Stanovisko/uznesenie vlády SR	
3. Záver.....	str. 12

I. Budúcnosť kohéznej politiky EÚ

1.1. Kohézna politika

Prvá časť informatívnej správy obsahuje rámcové usmernenia Európskej komisie k smerovaniu kohéznej politiky po roku 2013, závery z rokovaní Výboru regiónov a stanovisko vlády SR.

Politika solidarity (súdržnosti, kohézna politika) EÚ je dôležitým nástrojom ekonomického a sociálneho rozvoja, patrí k pilierom EÚ a vyplýva aj z pôvodných cieľov vzniku Európskej únie. Nástrojom hospodárskej a sociálnej súdržnosti EÚ je tzv. štrukturálna politika (politika hospodárskej a sociálnej súdržnosti). Táto politika EÚ bola definovaná v roku 1988 na základe rozhodnutia spojiť regionálnu politiku s časťou sociálnej politiky EÚ a s poľnohospodárskou politikou EÚ do jedinej. Jej realizácia spočíva na **členských štátoch únie, koordinácia a harmonizácia spadá do nadnárodnej pôsobnosti** (do pôsobnosti orgánov EÚ). Nástrojom solidarity je Kohézny fond (Fond súdržnosti) a je zameraný na podporu veľkých infraštruktúrnych národných projektov v oblasti dopravy a životného prostredia. Pomoc zo štrukturálnych fondov je určená najmä regiónom.

O revízii kohéznej politiky sa diskutuje už niekoľko rokov. Tieto rokovania vyústili (v roku 2007) do prijatia dohody medzi Európskou radou a Európskym parlamentom o zameraní kohéznej politiky smerom na konvergenciu, konkurencieschopnosť, zamestnanosť a územnú spoluprácu. Tieto smerovania sa odrazili aj v hlavných cieľoch súčasného programového obdobia a v Národnom strategickom referenčnom rámci SR.

V súvislosti s prípravou na nové programové obdobie 2014 – 2020 sa v rámci Európskej komisie i členských štátov začali diskusie o budúcnosti kohéznej politiky EÚ. Iniciatívy smerujú nie k vylúčeniu kohéznej politiky, ale k uskutočneniu zmien, **aby kohézna politika nebola iba nástrojom prerozdeľovania finančných prostriedkov**, ako to odznelo aj v rámci španielskeho predsedníctva Rady Európy. Kohézna politika je podľa mnohých zástupcov, najmä predstaviteľov regionálnych orgánov vo Výbore regiónov jednou z kľúčových stratégií EÚ. V súčasnosti prebiehajú prípravné práce na tvorbe rozpočtu pre jednotlivé ciele EÚ na ďalšie programové obdobie, avšak nie je isté, či sa kohéznej politike podarí udržať si svoj veľký podiel na rozpočte EÚ, na ktorú je pre obdobie 2007 – 2013 vyčlenená tretina rozpočtu.

Predstavitelia španielskeho predsedníctva Rady Európy v priebehu I. polroka 2010 deklarovali, že kohézna politika by mala naďalej zostať kľúčovou prioritou EÚ a **oporou novej Stratégie EÚ 2020**. Pritom zdôrazňujú, že je potrebná reforma kohéznej politiky tak, aby z nej mohli ťažiť všetky regióny (nie iba najchudobnejšie a cieľové regióny konvergenzie) a mala by sa **stať hybnou silou trvalo udržateľného rastu a boja proti sociálnej exklúzii**.

Európska komisia v druhej polovici roka 2009 požiadala Výbor regiónov, aby predložil svoje predstavy o budúcej podobe kohéznej politiky. V tejto súvislosti k budúcnosti kohéznej politiky boli zo strany EK **odporúčané nasledovné rámce**:

Vytyčovanie cieľov a referenčný rámec pre budúcu kohéznu politiku v Európe:

- chápanie kohéznej politiky ako rozvojovej politiky
- ciele kohéznej politiky sa majú odvíjať od cieľov obsiahnutých v Zmluve o EÚ, pričom je potrebné **zabrániť fiškálnemu poňatiu** kohéznej politiky
- zabránenie vzájomnému vzd'aloванию nástrojov Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja

Obsahové výzvy pre kohéznu politiku po roku 2013:

- **demografické zmeny, klimatické zmeny, globalizácia, výzvy v oblasti energetiky**
- je potrebné jasne definovať **úlohy, ktoré má kohézna politika plniť**, tzn. realistické stanovenie hraníc kohéznej politiky

Základné zásady, ktorými sa má kohézna politika riadiť po roku 2013:

- kohézna politika sa doteraz riadila zásadami partnerstva, koncentrácie, doplnkovosti, subsidiarity, viacročného plánovania založeného na ukazovateľoch, ako aj viacúrovňového riadenia
- Výbor regiónov zastáva názor, že rozhodujúce bude prispôsobenie týchto zásad novým výzvam a ďalej ich rozvíjať

Formy kohéznej politiky po roku 2013:

Otvorená je otázka, aká by mala byť štrukturovaná kohézna politika v budúcnosti; v tejto súvislosti sa odporúča zohľadniť aspekty:

- naďalej by mali byť z Kohézneho fondu podporované členské krajiny, ktorých HDP na osobu je menej ako 90 % priemeru EÚ
- **naďalej by mali byť podporované aj najslabšie regióny a regióny s najväčšími problémami v EÚ, ktoré majú HDP na osobu nižšie ako 75 % priemeru EÚ**
- v budúcnosti by mali byť podporované prechodné regióny, ktoré dosahujú HDP na osobu v určitom rozpätí nad 75 %
- v budúcnosti by mali byť podporované regióny aj v rámci cieľa regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti, čím sa vytvára možnosť pre všetky regióny, ktoré nespádajú pod cieľ konvergenzie a nie sú prechodnými regiónmi
- v budúcnosti by sa mala podporovať územná spolupráca
- EK by mala podporovať inovátné opatrenia

Odporúčané opatrenia pre zlepšenie systému uplatňovania kohéznej politiky:

- centrálnym prvkom diskusie je **kritika zložitého systému uplatňovania kohéznej politiky**
- zjednodušenie administratívnych postupov

Úloha miestnych a regionálnych samospráv pri realizácii kohéznej politiky

- **posilnenie úlohy miestnych a regionálnych samospráv** formou cielených a konkrétnych návrhov

Súčinnosť kohéznej politiky s ostatnými oblasťami politiky EÚ v budúcnosti:

- politiky majú byť vzájomne prepojené
- pre odstránenie konfliktov medzi politikami je potrebné vymedziť úlohy kohéznej politiky a iných oblastí politiky EÚ

- kohézna politika má nachádzať **decentralizované riešenia problémov napr. v oblasti inovácií a energetickej politiky a integrovať ich do regionálnych stratégií rozvoja**
- je potrebné jasnejšie definovať hranice spolupráce kohéznej politiky s ostatnými oblasťami politiky EÚ

Stanovisko Výboru regiónov na tému „Budúcnosť kohéznej politiky“ bolo prerokované na plenárnom zasadnutí komisie pre politiku územnej súdržnosti v dňoch 14. – 15. mája 2010 a bolo prijaté väčšinou hlasov členov Výboru.

Záver Prieskumného stanoviska Výboru regiónov:

- hospodárska, sociálna a územná súdržnosť budú hlavnou súčasťou európskeho integračného modelu
- kohézna politika je svojim decentralizovaným prístupom a **systémom viacúrovňového riadenia** jedinou politikou EÚ zameranou na prepojenie cieľov stratégie EÚ 2020 a nových výziev s miestnymi a regionálnymi orgánmi; preto by sa kohézna politika mala naďalej zameriavať na ciele udržateľného rastu, sociálneho začlenenia, zamestnanosti a boja proti klimatickým zmenám; **kohézna politika spája jednotlivé úrovne správy a posilňuje regionálny a miestny rozmer**
- kohézna politika musí aj naďalej sústrediť väčšinu svojich prostriedkov **do najchudobnejších a najproblematickejších členských štátov a regiónov EÚ**, aby pomohla odstrániť zaostávanie v rozvoji a prispieť k tomu, aby všetky regióny mali rovnaké príležitosti
- aj regióny, ktoré prechádzajú do inej kategórie potrebujú osobitnú podporu, aby po zastavení pomoci zo štrukturálnych fondov ich neohrozili neúspechy, preto aj týmto regiónom je potrebné poskytnúť istotu rozvoja
- cieľ „Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“ musí podporovať regióny v ich úsilí zlepšiť inovácie, sociálnu súdržnosť a konkurencieschopnosť
- územná spolupráca musí aj v budúcnosti zostať cieľom zameraným na podporu cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce s cieľom prispievať k územnej súdržnosti v EÚ
- je potrebné preskúmať možnosť vyčlenenia menšej časti prostriedkov EK na podporu inovačných opatrení
- zachovanie osvedčeného sedemročného programového obdobia
- cieľom je **zjednodušenie hospodárenia** s prostriedkami a spôsobu zúčtovania a kontroly
- **je potrebné zachovať subsidiárny prístup kohéznej politiky a ďalej ho rozvíjať**; na to je potrebné **posilniť úlohu miestnych a regionálnych orgánov vo všetkých fázach programovania, uplatňovania a hodnotenia kohéznej politiky**
- **výsledky dosiahnuté na miestnej a regionálnej úrovni sa musia vo väčšej miere ako doteraz stať hlavným bodom hodnotenia úspešnosti kohéznej politiky.**

Podľa aktuálnej situácie v diskusii o budúcej podobe kohéznej politiky v Európe **chce Európska komisia predložiť svoje predstavy o budúcej podobe kohéznej politiky po roku 2013 v októbri 2010 v Piatej správe o hospodárskej a sociálnej súdržnosti v Európe.**

1.2. Predbežné stanovisko vlády SR k budúcnosti politiky súdržnosti po roku 2013

Stanovisko vlády SR bolo schválené **uznesením č. 295 z 12. mája 2010**. Materiál obsahuje:

Východiskové pozície SR k jednotlivým aspektom budúcej politiky súdržnosti EÚ:

- **zachovať súčasnú podporu politiky súdržnosti**, podporu znižovania hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi členskými krajinami a regiónmi EÚ zachovaním **min. súčasného podielu politiky súdržnosti na celkových výdavkoch rozpočtu EÚ**
- identifikovať politiku súdržnosti ako **rozvojovú politiku** aj v stratégii Európa 2020
- posilniť viacúrovňové riadenie a **dôraznejšie realizovať princíp partnerstva so zapojením regionálnych a miestnych aktérov**, využívať ich vedomosti a skúsenosti pri procese plánovania a realizácie aktivít na konkrétnom území
- **presadzovať integrovaný prístup v rozvoji regiónov** s podporou vzájomnej prepojenosti miest a obcí v smere efektívne fungujúceho polycentrického systému osídlenia
- **orientovať politiku súdržnosti na výsledok**, aby sa dosiahla presnejšia identifikácia jej pridanej hodnoty v jednotlivých regiónoch
- **podporovať zachovanie súčasných cieľov politiky súdržnosti, pričom pre cieľ Konvergencia alokovať najvyšší podiel výdavkov rozpočtu politiky súdržnosti EÚ**
- **presadzovať 4 prioritné oblasti v regiónoch SR** (budovanie základnej infraštruktúry, podpora ľudských zdrojov a zamestnanosti; zvýšiť investície do vedy, výskumu a inovácií; sústrediť pozornosť na hospodárstvo zeleného rastu)

Formulovanie predbežnej pozície SR k budúcej politike súdržnosti:

- **dôležitosť úlohy politiky súdržnosti pri budovaní EÚ**
- hlavný cieľ politiky súdržnosti je v znížení hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi úrovňami rozvoja európskych regiónov, pričom **zaostávajúce regióny musia zostať v centre pozornosti politiky súdržnosti**
- **zjednodušenie vykonávania politiky súdržnosti**, odstránenie byrokracie, zníženie požiadaviek na kontroly, audity ap. spojených s vykonávaním politiky súdržnosti
- **koordinácia medzi politikou súdržnosti, inými politikami Spoločenstva a vnútroštátnymi politikami**; sektorové politiky by mali lepšie zohľadňovať regionálne aspekty; **rozvíjať integrované prístupy** medzi politikou súdržnosti a rozvojom vidieka
- rozšírenie politiky súdržnosti o územný rozmer trvalo udržateľného rozvoja, prístup k verejným službám ap. nielen z pohľadu dopravného spojenia, ale aj prístupu k internetu, energetickým sieťam, zdravotnej starostlivosti a vzdelávaniu
- **lepšia koordinácia politiky súdržnosti so sektorovými politikami**
- politiku súdržnosti a jej budúceho postavenie medzi politikami EÚ treba chápať v celom kontexte prípravy budúceho programového obdobia po roku 2013, najmä finančného výhľadu, teda **viacročného rozpočtu EÚ**
- SR by mala **podporovať politiky, oblasti a nástroje, ktoré majú, resp. budú mať čo najväčšiu pridanú hodnotu pre SR** a v ktorých má SR predpoklady na čo najvyššie čerpanie prostriedkov z rozpočtu EÚ
- pre nadchádzajúce programové obdobie sa javí ako účelná spolupráca a koordinácia postupu krajín V4 a ďalších členských štátov v úsilí o max. možné zjednodušenie pravidiel implementácie programov financovaných z fondov EÚ
- **SR všeobecne podporuje ciele, uvedené v stratégii Európa 2020 (inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast), avšak na ich úkor nemôže byť znížený podiel politiky súdržnosti na celkových výdavkoch rozpočtu EÚ.**

Stanovisko SR ku kohéznej politike po roku 2013

SR bude na rokovania o budúcnosti politiky súdržnosti EÚ podporovať a presadzovať takú podobu politiky súdržnosti, ktorá aj po roku 2013 bude podporovať vyvážený a harmonický rozvoj EÚ, jej členských štátov a regiónov a podporovať **znižovanie hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi členskými štátmi a regiónmi EÚ**. Cieľom SR je dosiahnuť takú podobu politiky súdržnosti, ktorá bude zabezpečovať vyvážený pomer medzi jednotlivými princípmi vstupujúcimi do politiky súdržnosti, t.j. hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. Cieľom SR je zabezpečiť transparentné a najjednoduchšie pravidlá vykonávania politiky súdržnosti a vytvárať vhodné predpoklady pre znižovanie existujúcich regionálnych rozdielov.

Základné prioritné oblasti a ciele SR v súvislosti s kohéznou politikou:

1. **základná infraštruktúra** – podpora budovania infraštruktúry technickej, sociálnej a dopravnej a s ňou súvisiacich podporných služieb
2. **ľudské zdroje a zamestnanosť** – vzdelávanie a rozvoj ľudských zdrojov
3. **veda, výskum a inovácie**
4. **hospodárstvo zeleného rastu** – sústredenie na prírodné bohatstvo obnoviteľných zdrojov surovín a energie najmä v regiónoch SR s vysokým podielom chránených území.

SR považuje politiku súdržnosti za silný nástroj na realizáciu sociálno-ekonomických priorít a preto podporuje minimálne **zachovanie súčasného podielu politiky súdržnosti na celkových výdavkoch rozpočtu EÚ, t.j. približne 35 – 36 %**. Základným prvkom politiky súdržnosti by malo aj naďalej zostať posilňovanie ekonomickej, sociálnej a územnej súdržnosti krajín EÚ, znižovanie zaostávania menej vyspelých regiónov a členských štátov. **Politika súdržnosti by mala byť vnímaná ako rozvojová politika umožňujúca využívanie pomoci všetkým regiónom EÚ.**

SR považuje za kľúčové identifikovať politiku súdržnosti ako rozvojovú politiku aj v stratégii Európa 2020 a zvýšiť dôraz na **posilnenie viacúrovňového riadenia** pri súčasnom zachovaní dôležitých funkcií národnej úrovne riadenia.

SR podporuje:

- **zachovanie cieľa Konvergencia ako najvýznamnejšieho cieľa politiky súdržnosti** aj v programovom období po roku 2013
- **vytvorenie nového prechodného cieľa** pre regióny, ktoré prevyšujú úroveň 75 % HDP na obyvateľa a nie sú oprávnené na využívanie pomoci z cieľa Konvergencia
- zachovanie cieľa **Európska územná spolupráca** v rovnakom podiele na celkovej výške výdavkov politiky súdržnosti, ako v súčasnom programovom období
- upraviť systém členstva v Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS)
- **koncentráciu podpory na obmedzený počet cieľov**, ktoré by boli definované na úrovni EÚ a na národnej úrovni, aby sa zohľadnili špecifické potreby členských štátov a ich regiónov
- SR požaduje **väčšiu flexibilitu**, pokiaľ ide o optimalizáciu alokácie finančných prostriedkov medzi regiónmi **v implementačnej fáze**
- **flexibilnejší prístup pre fondy EÚ** a pre aplikáciu obmedzujúceho pravidla monofondových programov
- **flexibilnejší prístup pre Kohézny fond** – okrem priorít doprava, životné prostredie a energetika SR presadzuje aj iné typy oprávnených činností, najmä **využívanie nástrojov finančného inžinierstva**

II. Európa 2020

2.1. Stratégia Európa 2020

Základom návrhu stratégie zo strany Európskej komisie na nové programové obdobie 2014 – 2020 sú **tri vzájomne sa dopĺňajúce priority**:

1. **Inteligentný rast**: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii
2. **Udržateľný rast**: podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje
3. **Inkluzívny rast**: podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť

Európska komisia pre stanovenie pokroku do roku 2020 navrhla 5 hlavných cieľov:

- **miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov by mala dosiahnuť 75 %** vr. väčšieho zapojenia žien, starších pracovníkov a lepšieho začlenenia migrantov medzi pracovnú silu
- **úroveň investícií do výskumu a vývoja by mala dosiahnuť 3 % HDP EÚ**
- je potrebné **dosiahnuť ciele „20/20/20“ v oblasti klímy/energie** (znížiť emisie skleníkových plynov najmenej o 20 %, zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie o 20 % a zvýšiť energetickú účinnosť min. o 20 %)
- podiel ľudí, ktorí **predčasne ukončia školskú dochádzku**, by sa mal **znížiť pod 10 % a minimálne 40 % mladých ľudí by malo mať vysokoškolské vzdelanie**
- **o 20 miliónov menej ľudí by malo byť ohrozených chudobou**

V nadväznosti na prijaté európske ciele sa očakáva, že **členské štáty si v dialógu s Európskou komisiou stanovujú národné ciele**, ktoré by Rada mala prediskutovať v polovici roka 2010.

Európska komisia **navrhuje sedem hlavných iniciatív**, ktoré budú podporovať pokrok v každej prioritnej oblasti:

1. **Inovácia v Únii** na zlepšenie rámcových podmienok a prístupu k financovaniu výskumu a inovácií

Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty v rámci tejto iniciatívy musieť:

- zreformovať vnútroštátne (a regionálne) systémy v oblasti výskumu, vývoja a inovácií na podporu excelentnosti a inteligentnej špecializácie, zlepšiť spoluprácu medzi univerzitami, výskumnými centrami a podnikmi, zintenzívniť cezhraničnú spoluprácu
- zabezpečiť dostatočný prísun absolventov vedeckých, matematických a inžinierskych odborov a zabezpečiť, aby sa **učebné osnovy sústredili na podporovanie kreativity, inovácie a podnikania**
- **uprednostňovať investície do vzdelávania**, vr. využívania daňových stimulov a iných finančných nástrojov na podporu súkromných investícií do výskumu a vývoja

2. **Mládež v pohybe** na zlepšenie výsledkov systémov vzdelávania a uľahčenie vstupu mladých ľudí na trh práce

Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty musieť:

- zabezpečiť efektívne investovanie do systémov vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých úrovniach
- zlepšiť výsledky v oblasti vzdelávania, **venovať sa každému stupňu vzdelávania** (predškolské, základné, stredné, odborné, vysokoškolské) v rámci integrovaného

prístupu zahŕňajúceho kľúčové schopnosti, ktorého cieľom je **znížiť predčasné ukončenie školskej dochádzky**

- zlepšiť otvorenosť a primeranosť systémov vzdelávania prostredníctvom vytvárania národných kvalifikačných rámcov a prispôsobovania vzdelávania potrebám pracovného trhu
- zlepšovať vstup mladých ľudí na trh práce prostredníctvom integrovaných opatrení

3. **Digitálny program pre Európu** na zrýchlenie zavedenia vysokorýchlostného internetu a čerpanie výhod, ktoré prináša jednotný digitálny trh pre domácnosti a podniky

Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty musieť:

- vypracovať operatívne stratégie v oblasti **vysokorýchlostného internetového prepojenia** a zamerať sa na verejné financovanie, vr. štrukturálnych fondov
- vytvoriť právny rámec na koordinovanie verejných prác s cieľom znížiť náklady na budovanie sietí
- podporovať šírenie a využívanie moderných dostupných služieb šírených on-line (napr. elektronická štátna správa, zdravotnícke služby, inteligentný domov, digitálne zručnosti ap.)

4. **Európa efektívnejšie využívajúca zdroje** na podporu oddelenia hospodárskeho rastu od využívania zdrojov, podpora prechodu smerom k **nízkouhlíkovému hospodárstvu**, zvýšenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov, modernizáciu odvetvia dopravy a podporu energetickej účinnosti

Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty musieť:

- postupne prestať poskytovať dotácie na činnosti, ktoré škodia životnému prostrediu
- vytvárať trhovo orientované nástroje, ako sú daňové stimuly a verejné obstarávanie na prispôsobovanie metód výroby a spotreby
- vyvinúť dokonalejšie a prepojené infraštruktúry v oblasti dopravy a energetiky a využívať IKT v plnej miere
- zamerať sa na mestský rozmer dopravy, ktorý prispieva k dopravnému preťaženiu a produkcii emisií
- využívať reguláciu, normy energetickej hospodárnosti budov a trhovo orientované nástroje, ako sú zdaňovanie, dotácie a verejné obstarávanie na **zníženie energetickej spotreby** a využívania zdrojov, využívať štrukturálne fondy na **investovanie do efektívneho využívania energie vo verejných budovách** a do efektívnejšieho recyklovania
- podporiť nástroje zamerané na úsporu energie, ktoré by mohli zvýšiť efektívnosť v energetike náročných odvetviach

5. **Priemyselná politika vo veku globalizácie** na zlepšenie podnikateľského prostredia najmä pre malé a stredné podniky a na podporu rozvoja udržateľnej priemyselnej základne

Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty musieť:

- zlepšiť podnikateľské prostredie, najmä pre inovatívne malé a stredné podniky, okrem iného prostredníctvom verejného obstarávania na podporu inovačných stimulov
- zlepšiť podmienky presadzovania práv duševného vlastníctva
- znížiť administratívnu záťaž na podniky a zvýšiť kvalitu právnych predpisov v oblasti podnikania
- úzko spolupracovať so zainteresovanými stranami v rôznych odvetviach (podniky, odborové organizácie, akademickí pracovníci, mimovládne organizácie, spotrebiteľské organizácie) s cieľom definovať prekážky a spoločne analyzovať spôsob, ako

zachovať pevnú priemyselnú a vedomostnú základňu a zabezpečiť EÚ vedúce postavenie v rámci globálneho udržateľného vývoja

6. **Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta** na modernizovanie trhov práce a posilnenie postavenia ľudí podporovaním rozvíjania ich zručností počas ich života a lepšie zosúladenie ponuky na trhu práce s dopytom

Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty musieť:

- uplatňovať vnútroštátne postupy vedúci k flexiistote, znížiť segmentáciu trhu práce a uľahčiť prechody, ako aj uľahčiť zosúladenie profesionálneho a rodinného života
- skúmať a pravidelne monitorovať účinnosť daňových a sociálnych systémov, pričom je potrebné brať ohľad najmä na ľudí s nízkym vzdelaním a zároveň odstrániť prekážky, ktoré odrádzajú ľudí od samostatnej zárobkovej činnosti
- podporovať nové spôsoby nastolenia rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom a politiky zamerané na aktívne starnutie, zvyšovať rodovú rovnosť
- podporovať účinné uplatňovanie sociálneho dialógu
- vytváranie vnútroštátnych rámcov pre kvalifikáciu
- zabezpečiť, aby znalosti nevyhnutné na začlenenie sa do ďalšieho vzdelávania a trhu práce boli získané v rámci všeobecného, odborného a vyššieho vzdelávania ako aj vzdelávania dospelých vr. neformálneho a informálneho vzdelávania
- vytvoriť partnerstvá medzi svetom vzdelávania/odbornej prípravy a svetom práce

7. **Európska platforma na boj proti chudobe** na zabezpečenie sociálnej a územnej súdržnosti, aby všetci mohli využívať výhody plynúce z rastu a zamestnanosti

Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty musieť:

- podporovať zdieľanú kolektívnu a individuálnu zodpovednosť v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu
- stanoviť a uplatňovať opatrenia zamerané na riešenie osobitných okolností mimoriadne ohrozených skupín (napr. rodín s jedným rodičom, menšín, Rómov, ľudí s postihnutím, ľudí bez domova)
- využívať svoje systémy sociálneho zabezpečenia a dôchodkové systémy, zabezpečiť prístup k zdravotnej starostlivosti

Týchto sedem hlavných iniciatív predstavuje záväzok pre EÚ aj pre členské štáty. Okamžitou prioritou Komisie je podniknúť kroky na stanovenie spoľahlivej stratégie na prekonanie krízy, realizovať reformu finančného systému, zabezpečiť rozpočtovú konsolidáciu pre dlhodobý rast a posilniť koordináciu v rámci hospodárskej a menovej únie.

Komisia v rámci harmonogramu rokovaní navrhla, aby Európska Rada v marci 2010 odsúhlasila celkový prístup v rámci stratégie a hlavné ciele EÚ a v júni Európsky parlament odsúhlasil podrobné parametre stratégie, vr. integrovaných usmernení a vnútroštátnych cieľov.

Európska Rada (ER) na jarnom zasadnutí v dňoch 25. – 26. marca 2010 odsúhlasila päť hlavných spoločných cieľov na európskej úrovni v rámci **Novej stratégie pre zamestnanosť a rast**. Európska rada na základe monitorovania vykonaného EK raz ročne komplexne posúdi pokrok, ktorý sa dosiahol pri plnení stratégie na úrovni EÚ a v rámci jednotlivých členských štátov. **Zásadným ukazovateľom tohto pokroku je vývoj v oblasti produktivity práce.**

Stratégia Európa 2020 bola schválená Európskym parlamentom (EP) **15. 6. 2010**. **Európsky parlament** v rámci svojho uznesenia k Stratégii 2020 okrem iného zastáva názor, že členské štáty by mali **zvýšiť svoju hospodársku výkonnosť zavedením štrukturálnych reforiem s cieľom optimalizovať verejné výdavky, zredukovať byrokráciu, posilniť**

postavenie občanov, podporovať podnikanie a inovácie, vytvárať právne predpisy, ktoré sú výhodnejšie pre MSP a umožniť ľuďom maximálne využiť svoj potenciál.

V rámci cieľa v oblasti zamestnanosti EP zdôraznil, že prioritou stratégie do roku 2020 by mali byť kvalitné pracovné miesta, dobré fungovanie trhov práce a sociálnych podmienok sú nevyhnutné pre zlepšenie zamestnanosti; požaduje zaručenie práv pracovníkov v celej Európe a zlepšenie pracovných podmienok.

V rámci cieľa v oblasti výskumu EP vyzval členské štáty na lepšie využívanie potenciálu súčinnosti medzi prostriedkami politiky súdržnosti a prostriedkami na výskum a vývoj a tieto nástroje majú vyústiť do inovácií; znalostný trojuholník musí zostať jadrom stratégie 2020. Je potrebné zefektívniť existujúce štruktúry a vytvoriť prostredie, ktoré bude priaznivejšie pre výskum a inovácie vo verejnom aj v súkromnom sektore. Sú potrebné opatrenia pre zlepšenie dostupnosti rizikového kapitálu

V rámci cieľa v oblasti vzdelávania EP vyzval Európsku radu, aby stanovila 100 % cieľ pre stredoškolské vzdelávanie a žiada členské štáty, aby do roku 2020 úroveň predčasného ukončenia školskej dochádzky boli pod 10 % príslušnej vekovej skupiny

V rámci cieľa v oblasti chudoby EP poukázal na skutočnosť, že väčšinu Európanov v súčasnosti žijúcich v chudobe tvoria ženy, najmä staršie ženy, migrantky, slobodné matky. Vyzval na ambicióznú dlhodobú stratégiu boja proti chudobe.

EP kriticky poukázal na skutočnosť, že hlavné ciele vymedzené Európskou radou nezahŕňajú rodovú rovnosť. Požaduje program na odstránenie existujúcich rozdielov v platoch medzi mužmi a ženami a na zabezpečenie plnej účasti žien na trhu práce

Európsky parlament je presvedčený, že dobre financovaná politika súdržnosti, ktorá zahŕňa všetky európske regióny by mala byť v súlade so stratégiou EÚ do roku 2020. Preto vyzýva, aby sa pravidlá vykonávania politiky súdržnosti zjednodušili, aby sa stala jednoduchou pre tých, ktorí ju využívajú.

2.2. Stanovisko/uznesenie vlády SR k cieľom stratégie Európa 2020

Vláda SR svojim uznesením č. 386/2010 zo dňa 9. júna 2010 schválila pozíciu SR k národným cieľom stratégie Európa 2020. Konštatovala, že chce stanoviť ambiciózne ciele, ktoré musia byť pre SR realistické a musia zohľadňovať individuálne podmienky SR.

Prehľad schválených cieľov stratégie Európa 2020 pre EÚ a návrh cieľov a pozície SR

Oblasť/ciele	EÚ	SR
Zamestnanosť		
Miera zamestnanosti (20-64 rokov), %	75	71 - 73
Výskum a vývoj		
Výdavky na výskum a vývoj (% HDP)	3,0	1,8
Klimatické zmeny a energetika		
Znížiť emisie skleníkových plynov v porovnaní s úrovňami z roku 1990 (%)	20	20
Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na konečnej spotrebe energie (%)	20	14
Zvýšiť energetickú efektívnosť (%)	20	Usporiť 11 % konečnej energetickej spotreby v porovnaní s Ø rokov 2001 - 2005

Vzdelávanie		
Miera predčasného ukončenia školskej dochádzky (%)	10 %	6 %
Podiel obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov s ukončeným terciárnym vzdelaním (%)	40 %	30 %
Sociálna inklúzia		
Zatiaľ nezadefinovaný ukazovateľ	-	-

Pri stanovení cieľov SR pre jednotlivé oblasti sa vychádzalo zo súčasného stavu a z prognóz **demografického vývoja a vývoja zamestnanosti**.

V oblasti výskumu a vývoja vláda SR vychádzala z Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky a cieľa dosiahnuť v roku 2015 úroveň celkových výdavkov na vedu a techniku vo výške 1,8 % z HDP. Tento cieľ SR považuje za vysoko ambiciózny aj pre rok 2020. Riziká pre naplnenie tohto cieľa spočívajú v negatívnejších dopadoch celosvetovej hospodárskej krízy na hospodársky vývoj, ako sú súčasné očakávania, resp. v nedostatočných podmienkach pre inovácie v súkromnom sektore.

V oblasti klimatických zmien a energetiky SR navrhuje znížiť celkové emisie skleníkových plynov v porovnaní s úrovňou z roku 1990 o 20 %, zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov na konečnej spotrebe energie na 14 % a zvýšiť energetickú efektívnosť prostredníctvom úsporu 11 % priemernej konečnej energetickej spotreby v porovnaní s priemerom rokov 2001 – 2005. **Riziká** pre naplnenie cieľa v tejto oblasti vláda SR vidí **v náraste emisií v dopravnom sektore**. V poslednom období v tejto sfére narástli emisie CO₂ v nákladnej doprave o 17 %. Spôsob dosahovania cieľov v oblasti zvýšeniu podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe do roku 2020 je predmetom **Národného akčného plánu pre OZE**, ktorý sa vypracováva v gescii MH SR. **Riziká pre naplnenie cieľa** spočívajú v nutných investíciách do rozvoja distribučných a prenosových elektrizačných sústav (nedostupnosť kapitálu pre výstavbu inštalácií pre OZE), zabratie poľnohospodárskej pôdy (veľkoplošné fotovoltaické elektrárne, pestovanie energetických monokultúr a drevín na poľnohospodárskej pôde, invázne druhy drevín ap.), nutné zintenzívnenie pestovanie energetických plodín na poľnohospodárskej pôde (hnojivá, pesticídy a súvisiaca ekologická záťaž). SR má najvyššiu energetickú náročnosť v EÚ, preto je možné očakávať požiadavku EÚ na zvýšenie cieľa SR v tejto oblasti. Riziko spočíva v stanovení si nereálneho cieľa.

V oblasti sociálneho začleňovania SR podporuje sociálne začleňovanie najmä prostredníctvom **znižovania chudoby**. Na úrovni EÚ SR presadzuje jednotný **ukazovateľ „miera rizika chudoby zakotvená v čase“**. Meranie aspektov chudoby je možné prostredníctvom viacerých ukazovateľov, napr. miera rizika chudoby, materiálna deprivácia, miera dlhodobej nezamestnanosti, miera rizika chudoby zakotvenú v čase.

Záver:

Na úrovni KSK, odborov regionálneho rozvoja a plánovania, riadenia implementácie európskych projektov, odboru implementácie SO/RO, Agentúry na podporu regionálneho rozvoja, n.o. Košice a ďalších odborov odporúčame **zohľadňovať priority a vývojové trendy obsiahnuté v stratégii Európa 2020, najmä pri vypracovaní aktualizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja KSK**, ako aj ďalších programových, koncepčných a strategických materiálov tak, aby reflektovali ciele stratégie Európa 2020. Odporúčania týkajúce sa smerovania budúcej kohéznej politiky, ako aj priorít EÚ Úrad KSK využije pri príprave regionálnej samosprávy na nové programové obdobie 2014 - 2020.

Podobne na úrovni KSK, najmä odborov regionálneho rozvoja a plánovania, riadenia implementácie európskych projektov, implementácie SO/RO a Agentúry na podporu regionálneho rozvoja, n.o. Košice odporúčame sledovať a implementovať navrhované rámce obsiahnuté v stratégii Európa 2020 s cieľom posilňovania ekonomickej, sociálnej a územnej súdržnosti regiónov EÚ.

Prioritu stratégie Európa 2020 „**Inteligentný rast** - vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácií“, ako aj prioritu „**Udržateľný rast** - podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje“ navrhujeme v nadchádzajúcom období uplatňovať v spolupráci s partnermi najmä pri realizácii regionálnej politiky v mestách a rozvíjajúcich sa okresoch a prioritu „**Inkluzívny rast** - podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť“ uplatňovať najmä v pomalšie sa rozvíjajúcich a zaostávajúcich okresoch.

Košice 22. 7. 2010

Spracovala: Ing. Molnárová